

NORGES HØYESTERETT

Den 27. januar 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-00138-A, (sak nr. 2004/1352), sivil sak, anke,

If Skadeforsikring AB (publ.) ved den norske filialens generalagent

Hjelpeintervenient:

Maskinentreprenørenes Forbund

(advokat Kjetill Mellum)

mot

Troms Kraft Nett AS

Hjelpeintervenient:

Energibedriftenes landsforening

(advokat Gunnar Martinsen – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder spørsmålet om et nettselskaps reduserte inntektsramme pga. strømavbrudd har erstatningsrettslig vern overfor en entreprenør som sprenget over en av selskapets strømførende kabler.
- (2) Maskinentreprenør Stig Kristiansen AS utførte i november 2001 gravearbeider på Kvaløysletta, og hadde engasjert Rolf Jørgensen AS til å utføre sprengningsarbeider. Den 16. november 2001 påviste Troms Kraft Nett AS (heretter som regel omtalt som nettselskapet) jordkabel HSP-kabel K 103 for Stig Kristiansen AS. Torsdag 22. november 2001 kl. 09.35 registrerte nettselskapet brudd på kabelen. Rolf Jørgensen AS opplyste noe senere at årsaken til bruddet var et sprengningsuhell. Kabelbruddet medførte strømavbrudd fra kl. 09.35 til kl. 10.22 for 1 500 abonnenter og fra kl. 10.22 til kl. 10.25 for 1 061 abonnenter.
- (3) Reparasjonen av kabelen kostet 28 846 kroner. Kostnaden ble erstattet av forsikringsselskapet til Stig Kristiansen AS, If Skadeforsikring NUF (heretter som regel omtalt som If). Nettselskapet krevde også erstattet tap pga. såkalt KILE-kostnad med 78 404 kroner. Jeg vil gi en nærmere redegjørelse for KILE-ordningen i mine egne bemerkninger, men nevner allerede her følgende om ordningen:

- (4) Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fastsetter hvert år inntektsrammer for nettselskapene. Rammen utgjør den øvre grensen for hvor mye det enkelte selskap samlet kan kreve i betaling av abonnentene/sluttbrukerne for transporten av strøm i selskapets ledningsnett. NVE fastsetter i tillegg forventet KILE-beløp for selskapene. Ved hvert strømavbrudd av mer enn tre minutters varighet beregnes en KILE-kostnad for nettselskapet. Kostnaden beregnes ut fra et stipulert tap hos de sluttbrukere som rammes av strømavbruddet. En KILE-kostnad vil medføre reduksjon av nettselskapets inntekter senere år.
- (5) Kravet på erstatning for KILE-kostnaden etter sprengningsuhellet 22. november 2001 ble først fremmet overfor Stig Kristiansen AS, senere mot Rolf Jørgensen AS. If, som også var Jørgensens ansvarsassurandør, avviste kravet fordi tapet etter selskapets syn ikke hadde erstatningsrettslig vern.
- (6) Nettselskapet, med Energibedriftenes landsforening som hjelpeintervenient, tok 11. november 2002 ut stevning mot If ved Nord-Troms tingrett med krav om erstatning for KILE-beløpet. Tingretten avsa 12. august 2003 dom med slik domsslutning:
- ”1. **If Skadeforsikring NUF dømmes til å betale erstatning til Troms Kraft Nett AS på kroner 78 404,- med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 11. november 2002 til betaling skjer.**
2. **Saksomkostninger tilkjennes ikke.”**
- (7) Tingretten la til grunn at KILE-kostnaden var påregnelig for skadevolder, at sprengningsuhellet var en vesentlig årsaksfaktor i det samlede hendelsesforløpet og at kravet til nærhet i årsakssammenheng var tilfredsstillt. Retten fant heller ikke annet grunnlag for å avgrense tapet.
- (8) If anket dommen til Hålogaland lagmannsrett. Under saksforberedelsen erklærte Maskinentreprenørenes Forbund hjelpeintervensjon til fordel for If. For lagmannsretten ble det gjort gjeldende at en KILE-kostnad ikke representerte et tap for nettselskapet fordi det hadde fått kompensert mulige fremtidige KILE-kostnader – også de som skyldes skadevolderes erstatningsbetingende handlinger – da KILE-ordningen ble innført ved et generelt tillegg til selskapets inntektsramme. Det ble videre – som for tingretten – anført at et eventuelt tap ikke har erstatningsrettslig vern.
- (9) Lagmannsretten avsa 28. mai 2004 dom med slik domsslutning:
- ”1. **Tingrettens dom stadfestes.**
2. **If Skadeforsikring NUF dømmes til å erstatte Troms Kraft Nett AS' saksomkostninger for lagmannsretten med kr 172 120 med tillegg av lovens rente fra forfall til betaling skjer. Oppfyllelsesfristen er to uker etter forkynnelsen.”**
- (10) If Skadeförsäkring AB (publ.) ved den norske filialens generalagent, som det er enighet mellom partene er rett betegnelsen på den ankende part, jf. lov om forsikringsvirksomhet § 12-1 og § 12-2, har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen.
- (11) Anken er tillatt fremmet uten hensyn til ankeegenstandens verdi. Saken står i samme stilling for Høyesterett som for lagmannsretten.

- (12) Den ankende part, *If Skadeförsäkringkring AB (publ.)*, har, med tilslutning fra hjelpeintervenienten *Maskinentreprenørens Forbund*, i korte trekk anført:
- (13) Lagmannsrettens rettsanvendelse er feil når retten pålegger skadevolder å erstatte KILE-beløpet. Dette er en følge av utformingen av et offentlig regelverk, ikke et erstatningsmessig økonomisk tap. Gjennom den generelle økningen av nettselskapets inntektsramme ved innføringen av KILE-ordningen har selskapet allerede fått kompensasjon for fremtidige KILE-kostnader, også tap som skyldes skadevolderes erstatningsbetingende handlinger. Lagmannsretten har ikke trukket hele ordningen inn i sin vurdering av om det foreligger et erstatningsvernet tap, men bare benyttet en differansebetraktning med utgangspunkt i situasjonen umiddelbart før den skadevoldende handling. En slik begrenset vurdering er i strid med nyere syn på differanseteorien.
- (14) Før KILE-ordningen ble innført oppsto det ikke noe tap for nettselskapet ved strømavbrudd som skyldtes skadevoldende handlinger. Selskapet har fraskrevet seg ansvar overfor sluttbrukerne – noe regresskrav overfor skadevolder blir det således ikke tale om. Brukernes tap ved avbrudd vil neppe ha erstatningsrettslig vern overfor skadevolder, jf. for eksempel Rt. 1973 side 1268 (flymanøverdommen). Dersom nettselskapet får erstatningsrettslig vern for KILE-kostnader som skyldes ansvarsbetingende skadeforvoldelse, vil dette i realiteten medføre at et tredjemannstap gis bedre rettsvern enn hva tilsvarende tap ville ha hatt på sluttbrukerens hånd, og det er det ikke grunnlag for. Nettselskapet må vurderes etter de regler som gjelder for tredjemanns erstatningsrettslige vern.
- (15) Selv om KILE-kostnaden ikke er stort i denne saken, må det tas hensyn til at skadepotensialet er stort, jf. flymanøverdommen på side 1272. Den begrensningen av erstatningsvernets omfang som der ble etablert av hensyn til skadepotensialet, gjelder fremdeles selv om det er åpnet for å lempe et etablert erstatningsansvar etter skadeserstatningsloven § 5-2.
- (16) Verken energiloven eller forskrifter fastsatt med hjemmel i loven gir KILE-kostnaden erstatningsrettslig vern. KILE-ordningen ble innført for å sikre en samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk optimal leveringskvalitet ved overføring av kraft. NVE, som har vedtatt ordningen, har ikke hjemmel til å endre erstatningsretten.
- (17) Kravet har nærmere tilknytning til den offentlige reguleringen enn til skaden, jf. Rt. 2000 side 1756 på side 1762 (arbeidsgiveravgiftsdommen). Selv om en forskrift ikke kan likestilles med en tariffavtale, foreligger det her et tap som skyldes en særlig konstruksjon på skadelidtes side. Nettselskapet er dessuten nærmest til å ha kontroll over tapets størrelse.
- (18) Å gi KILE-beløp et erstatningsrettslig vern vil dessuten kunne medføre at skadevolder i visse tilfeller kan være erstatningsansvarlig både overfor nettselskapet og sluttbrukerne.
- (19) En vurdering av KILE-kostnaden ut fra restitusjonsprinsippet viser at de sluttbrukere som var utsatt for strømavbruddet ikke direkte vil nyte godt av erstatningen. Den vil eventuelt komme samtlige sluttbrukere til gode ved tariffreduksjon. Dette tilsier også at KILE-beløpet ikke er erstatningsrettslig vernet.

- (20) If Skadeforsikring AB (publ.) har nedlagt slik påstand:
- ”1. If skadeforsikring AB (publ.), ved den norske filialens generalagent, frifinnes.
 2. If skadeforsikring AB (publ.), ved den norske filialens generalagent, tilkjennes sakens omkostninger for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 2 uker etter dommens forkynnelse og til betaling skjer.”
- (21) Ankemotparten, *Troms Kraft Nett AS*, har, med tilslutning fra hjelpeintervenienten *Energibedriftenes landsforening*, i korte trekk anført:
- (22) Lagmannsretten har riktig kommet til at KILE-kostnaden er erstatningsrettslig vernet. Det er ikke omstridt at det foreligger ansvarsgrunnlag og faktisk årsakssammenheng. Heller ikke at tapet er påregnelig. Erstatningsretten må anvendes på virkeligheten slik den til enhver tid fremstår. Når offentlige regler de facto påfører nettselskapene en ny type kostnad, vil skadevolders erstatningsansvar bli tilsvarende utvidet.
- (23) Det er et sikkert erstatningsrettslig utgangspunkt at avgjørelsen av om det foreligger et økonomisk tap skal bygge på en differansebetraktning, der skadelidtes økonomiske situasjon umiddelbart før skaden sammenlignes med situasjonen etter skaden. Skadelidte må i forhold til vilkåret om økonomisk tap bedømmes ut fra de faktiske forhold, herunder selskapets rammebetingelser på skadetidspunktet. Det er ikke uenighet om at selskapets faktiske KILE-beløp i 2001 ble 78 404 kroner høyere enn det ville ha vært uten skaden, og at selskapets fremtidige inntektsmulighet er tilsvarende redusert.
- (24) Det er ikke holdepunkter i gjeldende rett for at skadevolders erstatningsansvar skal avgrenses mot nettselskapets KILE-beløp, og det bør heller ikke avgrenses mot slike kostnader. I rettspraksis er etablert to klare avgrensningskriterier: at skadefølgen og skadeforløp er upåregnelig, eller at tapet står i et fjernt og avledet forhold til primærskaden fordi den som krever erstatning er tredjemann med en svak interessetilknytning til den skadede gjenstanden.
- (25) Den ankende part har ikke anført at KILE-beløpet var upåregnelig, og nettselskapet er ikke en tredjemann i relasjon til den skadete gjenstanden, som er selskapets eiendom. Saken gjelder således hvilket erstatningsrettslig vern eieren av gjenstanden har i forhold til påregnelige avbruddskostnader ved skader på kabelen, ikke hvilket vern tredjemann – sluttbrukerne – måtte ha ved en slik skade.
- (26) I samsvar med Rt. 1996 side 1473 (Skjerpings bro) må Høyesterett legge til grunn at rettsavgjørelser som gjelder tredjemanns erstatningsvern, ikke har betydning i forhold til den som eier den skadete gjenstanden. Ifs henvisninger til dommer om tredjemanns erstatningsrettslige vern, er således uten betydning for avgjørelsen av saken. Dette gjelder også Rt. 2000 side 1756 (arbeidsgiveravgiftsdommen).
- (27) Reelle hensyn, herunder rimelighets- og interesseavveiningsmomenter, taler hver for seg og samlet for at KILE-beløpet har erstatningsrettslig vern. En ansvarlig skadevolder er nærmere til å bære risikoen for følgetap ved skade på et nettanlegg enn eieren av anlegget.

- (28) Det finnes ikke rettslige holdepunkter for at en monopolist har et svakere erstatningsrettslig vern enn konkurranseutsatte virksomheter, og heller ikke for at tap som er en konsekvens av en offentlig regulering har svakere erstatningsvern enn andre typer tap.
- (29) Troms Kraft Nett AS har nedlagt slik påstand:
- ”1. Hålogaland lagmannsretts dom av 28. mai 2004 stadfestes for så vidt gjelder domsslutningens punkt 1 og 2, dog slik at Troms Kraft Nett AS tilkjennes saksomkostninger også for tingretten.
 2. If Skadeforsikring AB ved den norske filialens generalagent dømmes til å erstatte Troms Kraft Nett AS' saksomkostninger for tingretten og Høyesterett med tillegg av forsinkelsesrente etter lov om renter ved forsinket betaling § 3 første ledd som følger:
 - a. For tingretten: kroner 182 631 med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 30. august 2003 til betaling skjer.
 - b. For Høyesterett: saksomkostninger i henhold til omkostningsoppgave med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra to uker etter dommens forkynnelser til betaling skjer.”
- (30) *Mitt syn på saken:*
- (31) Jeg er kommet til samme resultat som lagmannsretten, og kan i det alt vesentlige tiltre dens begrunnelse.
- (32) Saken gjelder som nevnt om et nettselskap kan kreve erstatning fra skadevolder for en kostnad knyttet til avbrudd i strømleveransen, som har sitt grunnlag i den såkalte KILE-ordningen. Det er ikke bestridt at skadevolder er ansvarlig på objektivt grunnlag for skaden på selskapets kabel, og det er heller ikke uenighet om at sprengningen rent faktisk har påført selskapet et KILE-beløp på 78 404 kroner. Den ankende part har imidlertid gjort gjeldende at det ikke foreligger et økonomisk tap for nettselskapet, subsidiært at tapet ikke er erstatningsrettslig vernet. Før jeg behandler disse anførselene, finner jeg det nødvendig å redegjøre noe nærmere for KILE-ordningen (Kvalitetsjusterte inntektsrammer ved Ikke Levert Energi).
- (33) Kraftmarkedet ble deregulert i forbindelse med ikraftsettingen av energiloven av 29. juni 1990 nr. 50. Salg av kraft skjer i et fritt marked. Kraften må imidlertid transporteres i det til enhver tid eksisterende nettet, og eierne av dette har et faktisk – naturlig – infrastrukturmonopol. Da energiloven trådte i kraft, ble nettvirksomheten underlagt en avkastningsregulering som sikret full kostnadsdekning med tillegg av avkastning av bokført kapital. Reguleringen skjedde ved retningslinjer fastsatt av NVE. Ordningen ga ikke nettselskapene noen oppfordring til å holde kostnadene nede, og fra 1997 ble det såkalte inntektsrammesystemet innført ved NVEs retningslinjer for overføringstariffer.
- (34) Ordningen innebærer at NVE årlig fastsetter inntektsrammer for nettselskapene. Med inntektsrammen ble det satt et tak på det enkelte nettselskaps samlede årlige monopolinntekter, og selskapene var ikke lenger sikret kostnadsdekning utover en fastsatt minimumsavkastning på bokført nettkapital over en femårig reguleringsperiode. Retningslinjene ble avløst av forskrift 11. mars 1999 nr. 302 om økonomisk og teknisk

rapportering, inntektsramme for nettvirksomhet og tariffer (kontrollforskriften) fastsatt med hjemmel i forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. § 7-1, som er fastsatt med hjemmel i energiloven § 7-6.

- (35) Ordningen med inntektsrammer innebærer at når selskapets inntekter fra salg av nettjenester ved årets slutt er høyere enn den fastsatte inntektsrammen, anses dette som en merinntekt og behandles som en gjeld nettselskapet har til sine sluttbrukere. Gjelden skal betales tilbake gjennom lavere tariffsatser de kommende år. Har inntekten derimot vært lavere enn inntektsrammen – såkalt mindreinntekt – får selskapet et krav mot sluttbrukerne, som kan hentes inn gjennom høyere tariffer de kommende år.
- (36) Inntektsrammen for det enkelte nettselskap er upåvirket av selskapets årlige kostnader. Svakheten med en slik ordning er at selskapene kan bli fristet til å redusere kostnader til vedlikehold og oppgradering av nettet, slik at leveringskvaliteten reduseres. For å tilskynde at selskapene holder et samfunns- og bedriftsøkonomisk forsvarlig nivå på investeringer og vedlikehold, ble derfor ordningen med inntektsrammer med virkning fra 1. januar 2001 supplert med det såkalte KILE-systemet, jf. endringsforskrift 13. desember 2000 nr. 1255 som blant annet føyet kapittel 9 om ”Kvalitetsjusterte inntektsrammer ved ikke levert energi (KILE)” til kontrollforskriften.
- (37) Etter disse bestemmelsene får nettselskapene ved strømavbrudd på mer enn tre minutter en såkalt KILE-kostnad, et beløp som behandles som en inntekt ved beregningen av selskapets mer/mindreinntekt i forhold til inntektsrammen. For at selskapet ikke skal komme i gjeld til sluttbrukerne, men i stedet få en fordring mot dem, må faktiske inntekter og KILE-beløp i vedkommende år samlet ligge under inntektsrammen supplert med forventet KILE-beløp som jeg kommer tilbake til. KILE-kostnaden påløper uansett grunn til strømavbruddet. Forskriften § 18-2 åpner for dispensasjon, men forvaltningspraksis er særdeles restriktiv.
- (38) Det enkelte KILE-beløp beregnes ut fra et antatt – stipulert – tap hos de sluttbrukere som rammes av bruddet. Størrelsen av kostnaden beror på bruddets lengde, mengden ikke-levert energi, hvor mange sluttbrukere som rammes og hva slags sluttbrukere det dreier seg om. Eventuell mer- eller mindreinntekt som skyldes KILE-ordningen kan avsettes eller aktiveres.
- (39) En KILE-kostnad innebærer at nettselskapet rent faktisk får redusert sine fremtidige inntektsmuligheter, også når selskapet får mindreinntekt det år KILE-beløpet påløper. Uten tillegget ville selskapet i et slikt tilfelle hatt tilsvarende høyere krav mot sluttbrukerne.
- (40) Ved innføringen av ordningen ble nettselskapenes inntektsrammer økt med et beløp tilsvarende forventet KILE for selskapet, slik at ordningen ikke skulle medføre tap for selskapene. Forventet KILE ble blant annet fastsatt på grunnlag av historiske data for årene 1996–99.
- (41) Det er opplyst at NVE for 2001 fastsatte forventet KILE for Troms Kraft Nett til 77 740 000 kroner, mens faktisk KILE ble 21 544 000 kroner. Mindreinntekten i KILE-ordningen det året ble således 56 196 000 kroner. Beløpet ville ha vært 78 404 kroner høyere uten det avbrudd saken gjelder.

- (42) Jeg behandler først spørsmålet om det foreligger et økonomisk tap på selskapets hånd.
- (43) Lagmannsretten kom ut fra en differansebetraktning, med utgangspunkt i selskapets økonomiske situasjon umiddelbart før skaden, til at KILE-kostnaden måtte ses som et økonomisk tap for nettselskapet.
- (44) Det er enighet mellom partene om at skaden har påført nettselskapet et tap i form av redusert inntekt i fremtiden. Jeg er enig i det. Den ankende part har imidlertid gjort gjeldende at lagmannsretten på et for snevert grunnlag uriktig har avgjort spørsmålet om det foreligger et økonomisk tap i erstatningsmessig forstand, og at det burde ha vært trukket inn i vurderingen at nettselskapet ved økningen av inntektsrammen for 2001, i forbindelse med innføringen av KILE-ordningen, allerede hadde fått en kompensasjon for tapet gjennom adgangen til å øke tariffene.
- (45) Det er ikke påvist rettspraksis som fraviker det erstatningsrettslige utgangspunkt at spørsmålet om det foreligger økonomisk tap skal vurderes ut fra en differansebetraktning slik lagmannsretten har gjort. Jeg kan heller ikke se at uttalelser i teorien som det er vist til i saken, gir grunnlag for å fravike dette prinsipp.
- (46) Det forhold at en offentlig regulering – her KILE-ordningen – åpner for at det i forbindelse med en skadevoldende handling kan oppstå nye typer økonomiske tap, medfører etter min vurdering ikke at det er grunn til å fravike det tradisjonelle erstatningsrettslige utgangspunkt for å fastlegge om skadelidte er påført et økonomisk tap: en sammenligning av skadelidtes økonomiske situasjon umiddelbart før skaden med situasjonen etter skaden. Jeg er videre enig med lagmannsretten i at det vil innebære en uthuling av denne hovedregel å skulle trekke inn eventuell forutgående kompensasjon i vurderingen av om det foreligger et økonomisk tap, at dette kan ha konsekvenser som det ikke er mulig å overskue, og under enhver omstendighet vil medføre at det oppstår vanskelige avgrensningsspørsmål. Jeg tilføyer at det ved vurderingen av om det foreligger et økonomisk tap er vanskelig å se at den økte inntektsmuligheten som fulgte av den forhøyelsen av inntektsrammene som fant sted ved innføringen av KILE-ordningen, bør vurderes annerledes enn om en bedrift i et fritt marked priser sine produkter for å motstå fremtidige tap.
- (47) Jeg kan således ikke se at det er tvilsomt at det ved skadehendelsen oppsto et økonomisk tap for nettselskapet. Det dreier seg dessuten om et tap som var påregnelig for skadevolder som en nærliggende konsekvens av kabelbruddet. If har imidlertid gjort gjeldende at tapet likevel ikke er erstatningsrettslig vernet, og jeg går nå over til å se på dette spørsmålet.
- (48) Den ankende parts anførsel bygger, slik jeg ser det, prinsipalt på at KILE-kostnaden må sidestilles med et tredjemannstap selv om den fysiske skaden rammet en kabel eiet av ankemotparten. KILE-ordningen har overført sluttbrukernes tap til nettselskapet, og så lenge skadevolder neppe ville ha vært ansvarlig overfor sluttbrukerne, må det samme gjelde overfor nettselskapet. Ankemotparten har til dette anført at det her er tale om et reelt tap for nettselskapet, som er direkte skadelidt som eier av den skadete gjenstand. Det forhold at tapets størrelse beregnes i relasjon til tallet på sluttbrukere som ble rammet av avbruddet, og hvor lenge dette varte, innebærer ikke at tapet kan ses som et

tredjemannstap. Noen overføring av et slikt tap er det heller ikke tale om. Sluttbrukerne har fremdeles sine eventuelle erstatningskrav overfor skadevolder i behold.

- (49) Under prosedyren har en rekke dommer vært fremme, særlig Rt. 1955 side 872 (kabeldommen), Rt. 1973 side 1268 (flymanøverdommen) og Rt. 2000 side 1756 (arbeidsgiveravgiftsdommen). Felles for disse avgjørelsene er at de gjelder spørsmålet om tredjemanns interesse er vernet ved skade som direkte rammer en annen. Jeg er enig med If i at det etter norsk rettspraksis skal mye til for at et tredjemannstap har erstatningsrettslig vern. Det forutsetter at det foreligger en konkret og nærliggende interesse i forhold til den skadete gjenstand. Det er imidlertid ikke holdepunkter i rettspraksis for å vurdere eieren av den skadete gjenstanden på linje med tredjemann ved spørsmålet om utstrekningen av det erstatningsrettslige vern. Og jeg finner det for min del klart at saken ikke gir grunnlag for det.
- (50) KILE-ordningen medfører at nettselskapene ved ethvert avbrudd i leveransen av kraft som varer mer enn tre minutter, får sin fremtidige inntektsmulighet redusert med et beløp tilsvarende den beregnede KILE-kostnaden for avbruddet. Ethvert KILE-beløp reduserer den direkte skadelidtes fremtidige inntektsmulighet, og skadevolder må i utgangspunktet være ansvarlig for et slikt påregnelig tap. Jeg kan ikke se at den omstendighet at tapet er en konsekvens av en offentlig regulering av et faktisk monopol, endrer dets erstatningsrettslige vern. Skadevolder må etter min vurdering godta skadelidte slik han er på skadetidspunktet, jf. Høyesteretts dom av 25. november 2004(HR-2004-01955-A), avsnitt 41. Det kan således ikke tillegges vekt at KILE-ordningen utvider skadevolders risikofære. Det forhold at etter KILE-ordningen beregnes tapets størrelse i relasjon til tallet på sluttbrukere som omfattes av støyavbruddet er, slik jeg ser det, uten betydning ved vurderingen av om det foreligger et tap på skadelidtes hånd. Jeg viser for øvrig til Rt. 1996 side 1473 (Skjerpings bro) hvor Høyesterett fremhever at uttalelser om tredjemanns erstatningsvern i blant annet flymanøverdommen ikke får betydning i forhold til den som eier den skadete gjenstand.
- (51) Jeg nevner avslutningsvis at KILE-ordningen etter min vurdering heller ikke medfører noen overføring av sluttbrukernes eventuelle erstatningskrav ved avbrudd til nettselskapene. Sluttbrukernes erstatningsrettslige posisjon er den samme som før innføringen av KILE-ordningen. Det dreier seg således om forskjellige mulige erstatningskrav. Etter rettspraksis er det for øvrig liten sjanse for at tredjemanns krav vil føre frem.
- (52) If har anført at selv om det ikke er grunnlag for å vurdere nettselskapets tap som et tredjemannstap, må tapet være uten erstatningsrettslig vern ut fra en interesseavveining. Det er her i første rekke fremhevet muligheten for uoversiktlige og svært store KILE-beløp, at nettselskapet er nærmest til å forhindre kabelbrudd og til å bære risikoen for tap av den særlige karakter det er tale om. Jeg går ikke nærmere inn på dette. Det er etter min mening ikke rettslige holdepunkter for å avskjære den direkte skadelidtes påregnelige tap ut fra rene interesseavveininger av den karakter If har trukket frem. På generelt grunnlag viser jeg for øvrig til at reglene i skadeserstatningsloven § 5-2 åpner for å lempe ansvaret om det vil virke urimelig tyngende eller det i særlige tilfelle er rimelig at skadelidte bærer en del av tapet.
- (53) Anken har etter dette ikke ført frem. Ankemotparten har påstått seg tilkjent saksomkostninger for alle instanser. Jeg er enig i at If Skadeforsikring AB (publ.) må

betale Troms Kraft Nett AS' saksomkostninger for Høyesterett, jf. tvistemålsloven § 180 første ledd. Omkostningene settes etter omkostningsoppgaven til 153 878 kroner, hvorav salær utgjør 150 000 kroner. Nettselskapet ble tilkjent saksomkostninger for lagmannsretten, jf. domsslutningen punkt 2, og jeg er enig i den avgjørelsen. For saksomkostningen for tingretten kom lagmannsretten imidlertid til at unntaksregelen i tvistemålsloven § 172 annet ledd om å la være å ilegge den tapende parten saksomkostninger, skulle få anvendelse. Jeg er også enig i denne avgjørelsen. Saken har, som nevnt av lagmannsretten, reist vanskelige og uavklarte spørsmål som If hadde fyllestgjørende grunn til å få prøvd for retten. Lagmannsrettens dom blir etter dette å stadfeste.

(54) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Lagmannsrettens dom stadfestes.
2. I saksomkostninger for Høyesterett betaler If Skadeforsikring AB (publ.) ved den norske filialens generalagent til Troms Kraft Nett AS 153 878 – etthundreogfemtitretusenåttehundreogstyttiåtte – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom, med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

(55) Dommer **Mitsem**: Jeg er kommet til et annet resultat enn førstvoterende.

(56) Et nettselskap vil ikke være erstatningsansvarlig for sluttbrukernes tap ved strøbrudd forårsaket av tredjemenn. I et tilfelle som det foreliggende ville heller ikke skadevolder være erstatningsansvarlig overfor sluttbrukerne. Gjennom KILE-ordningen blir sluttbrukerne imidlertid kompensert ved at det konstrueres en avbruddskostnad hos sluttbrukerne – et KILE-beløp – som reduserer nettselskapets fremtidige inntekter i forhold til om avbruddet ikke hadde skjedd.

(57) Førstvoterende har understreket at skadehendelsen etter en differansebetragtning – der det sees på nettselskapets situasjon før og etter kabelbruddet – har påført Troms Kraft Nett AS et økonomisk tap. Dette er utvilsomt riktig.

(58) Men KILE-beløpet er en ny og særpreget erstatningspost som kun oppstår innenfor KILE-ordningen, ved denne ordningens egen regulering av forholdet mellom nettselskapene og sluttbrukerne. For spørsmålet om KILE-beløpet er erstatningsmessig, mener jeg det bør foretas en mer helhetlig vurdering av KILE-ordningen og dens konsekvenser for nettselskapene.

(59) Innføringen av KILE ville isolert sett ha redusert nettselskapenes inntekter med beløp tilsvarende faktisk påløpte avbruddskostnader. For at ordningen ikke skulle medføre tap for nettselskapene, ble selskapenes årlige inntektsramme – som førstvoterende har pekt på – økt med beløp tilsvarende de KILE-beløp som kunne forventes ved uendret leveringskvalitet. Gjennom dette påslaget for forventet KILE, er ordningen i

utgangspunktet inntektsmessig nøytral og uten betydning for nettselskapenes driftsresultater.

- (60) Nettselskapene er dermed innvilget økte inntektsrammer som en direkte kompensasjon for de forventede KILE-beløp. Selskapene kunne riktignok risikere at forventet KILE viste seg å være satt for lavt. Men det kan ikke være et argument for ansvar at avbruddskostnadene er blitt høyere enn man regnet med ved fastsettelsen av forventet KILE. I dette konkrete tilfellet er dette for øvrig heller ikke tilfellet.
- (61) KILE-ordningens begrunnelse er at svikt i leveringspåliteligheten skal få økonomiske konsekvenser for nettselskapene, slik at de gis et incitament til å bygge, drive og vedlikeholde nettet med en samfunnsøkonomisk optimal leveringskvalitet. Som en tapspost for nettselskapet kan KILE-beløpet sies å være nærmere knyttet til denne spesielle reguleringen på skadelidtesiden enn til skadetilfellet. I så henseende har saken likhetstrekk med saksforholdet i arbeidsgiveravgiftsdommen, Rt. 2000 side 1756. Og siden KILE-beløpene allerede er kompensert ved påslagene for forventet KILE, er nettselskapene – slik jeg ser det – nærmest til å bære tapet ved de konkrete skadehendelsene. En annen løsning ville representere en betydelig – og utilsiktet – utvidelse av skadevolders risikoområde.
- (62) Etter dette mener jeg anken må føre frem.
- (63) Dommer **Oftedal Broch**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Bruzelius.
- (64) Dommer **Matningsdal**: Likeså.
- (65) Dommer **Lund**: Likeså.
- (66) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Lagmannsrettens dom stadfestes.
2. I saksomkostninger for Høyesterett betaler If Skadeforsikring AB (publ.) ved den norske filialens generalagent til Troms Kraft Nett AS 153 878 – etthundreogfemtittretusenåttehundreogsyttiåtte – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom, med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

Riktig utskrift bekreftes: